

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Szt.-István-tér 11.

Kiadó: ifj. Wagner Antal
könyvkereskedő.

Felelős szerkesztő:

Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:

Dr. Reich Aladár
ország. képvis.

Főmunkatársak:

Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:

Egész évre 6 kor. Fél évre 3
kor. Negyed évre 1:50. Egyes
szám ára 12 fillér.

Ítéljen a nép!

Tisza István érzi, hogy lefelé merül, s most már az utolsó szalmaszálhoz folyamodik: erőszakra készül és azután választásokra. Sikere lesz-e vagy sem a szalmaszálba való kapaszkodásnak, azt tudni nem lehet. A politikában az ilyen kétségbeesett terveknek sikere nem éppen valószínűtlen. Az tagadhatatlan, hogy a magyar társadalomnak az az egynéhány ezer tagja, a mely kezében tartja a nemzet közvéleményét, megbízhatatlan. Másrészt pedig a nagy tömeg annyira közömbös, a hazafiság frázistengerében már annyi sós vizet itattak velük a jeles vezérek, hogy kérdés: lesz-e kedve, ereje és kitartása, szembeállani a Tisza-huszárokkal?

Akármire szánja is rá magát a miniszterelnök: az bizonyos, hogy nehéz probléma előtt áll. Fél. Mert az kétségbe nem vonható, hogy a leghíresebb tanácsosai is óva intik azoktól az erőszakoskodásoktól, amikre készül. Kiszámíthatatlan következményű erkölcsi vereséget jelentene ez, mert ország-világ látná, hogy az obstrukciót parlamenti, tehát törvényes eszközökkel legyőzni nem lehetett.

És történjék bármi, nincs más hátra, Tiszáéknak mindezek dacára föl kell

osztatni az országgyűlést. Ez a kormány teljesen lejáratta önmagát és ami a fő baj, lejáratta a szentesített törvények iránti köteles tiszteletet. Napnál fényesebben bebizonyította, hogy törvények nélkül is lehet élni és lehet uralkodni. Ez a kormány elvesztette a nemzet előtt becsületét és nincs kilátás arra, hogy a nemzet azzal a tisztelettel fogadja az ezen országgyűlés által netán még alkotandó törvényeket, amely tisztelet adja meg tulajdonképpen a törvények morális erejét. A szabadelvű párt összealkotásával és elemeivel nincs tisztában a nemzet és nem tudja, mit várhat tőle. Ez a többség már rég megszűnt a nemzet reménye, a nemzet ereje lenni. Ez az párt, a biblia szavai szerint, megméretett és könnyűnek találtatott.

Minél tovább marad együtt, annál inkább csökken tekintélye és annál nehezebb és hosszadalmasabb lesz visszajuttatni a parlamentet azon állapotba, melyre méltán voltunk oly sokáig büszkék.

Menjenek tehát szépen haza a képviselő urak. De ne akarjanak beszámolóbeszédet tartani, mert nincs miről beszámolniok. Csak a függetlenségi pártról mondhatják el, hogy örködtek a nemzet jogai fölött. Jobban örködtek, mint az előbbi országgyűlések. Ezt elvitatni nem

lehet. Talán meglesz ennek is idővel a haszna. Mi legalább remélni akarjuk. Semmi mással ez a parlament nem dicsekedhetik. Az új választásokhoz természetesen új és szabatosan körvonalazott programok kellenek. A programok készítésénél az a szokás, hogy csak azon tárgyakat ölelik fel, melylyel az egybehívott országgyűlés előreláthatólag foglalkozni fog. A mostani programoknak tehát az államélet minden egyes ágára ki kell terjeszkedni, mert annyi teendő talán még soha sem várt egyetlen országgyűlésre sem, mint a mostanira, mert annyi baj még nem volt együtt egyszerre, annyi orvoslásra még soha sem volt a nemzetnek szüksége, mint most.

A függetlenségi pártnak nehéz csatája lesz. A pártoskodás hullámverése nagy károkat okozott a belső életében.

Fegyversársákból ellenségek lettek. A jó barát a forumon gyalázza azt, akit szívéhez nőttek mondott még kevéssel ezelőtt. A vezér mellől elszökösnek a legkitartóbb hívei és most vádoló beszéddel fordulnak ellene. Lengyel Zoltán például röpiratban támadja Kossuth Ferencet és volt pártjának egész vezetőségét.

„Nem lehet szó nélkül túrni többé azt — mondja egyebek során — ami a

TÁRCA.

Az eladó leány.

(A felvidék néprajzából.)

Irta: Richter Mátyás, főgymn. tanár.

Gyors léptekkel siet előre az amúgy is rövid farsang, a multságok és lakzik fő-fő ideje. Nem csoda tehát, hogy, bármerre forduljunk, mindenütt, még a legkisebb faluban is, lázas izgatottsággal készülnek hol az egyikre, hol a másikra.

Fény, pompa, muzsikaszó, dáridó, zaj, lármá, örömrivalgás, kurjantás mindenütt.

És ha betekintesz egy mulatóhelyre vagy táncterembe, azt gondold, hogy szegénység, búbánat, szomorúság nincs többé! Mert a mulatózó férfiakat kevés kivétellel töképezéseknek nézed, a szépnemről pedig azt gondold, hogy tán nem is földi lények azok, kik ott a fényben uszó terem viaszos parietjén suhogó selyem ruhában oly igézően végig keringőznek. Kirakatokat találsz mindenütt, melyekben drága és szebbnél szebb »eladó« kincsek nagy választékban vannak közszemlére kitéve. Azonban, te szegény halandó, ne kutasd, mert nem szabad tudni, vajjon valódi, vagy talmi arany-e az, ami ott fénylik! Ne bolygassd, az igazi jólét, gazdag-

ság és boldogság képe tárul-e eléd, vagy a cifra nyomorúság ütötte-e fel sátorát azon éjjel abban a teremben! Ne keresd, hogy szívből fakadó öröm ragyog-e egyik-másik »kereskedőnek felcsapott« papa arcán, vagy pedig a kétségbeesés szántja-e homlokának redőit ott a mellékteremben a kirakat mögött, mikor folyton azon töri fejét, hogy ugyan akad-e már egyszer olyan ember, aki megmenti a bukástól, és megváltja »legdrágább kincsétől!«

Szomorú, de való, hogy habár a farsangi kirakatok bájos »eladó kincseiből« édes-kevés kel is el egy-egy évben, azért a versenyből alig hiányzik valaki, inkább elvonja magától még betevő falatját is, sőt kész adósságba is verni magát, csak hogy azt ne mondja a világ, nem halad a korrall!

Tagadhatatlan, hogy a farsang sok örömet okoz, és sok bánatot temet, de az is igaz, hogy még több vérző sebet ejt az ifjú szíveken. Örömmel üdvözli Carneval megérkezését a mulatni vágyó fiatalság, és szívszorongva várja napról-napra régóta táplált vágyainak teljesülését a már hervadásnak indult virágszál, azonban sok panasz esik a farsang rövid tartama miatt a férjhezmenni nem tudó szerelmes leány ajkán. Beh szeretné megnyujtani legalább még egyszer ak-

korára a multságok saisonját, hátha addig mégis előteremne valahonnan egy férfi, kinek komoly szándéka volna! Hiszen a multságok be nem vallott célja úgysem más, mint Hymen rózsaláncainak füzögetése, azaz: a férjfogás.

Sok hön dobogó szív kezdi már siratni vérmes reményeinek meghiusultát, a közel jövő boldogságáról alkotott s most már düledző-félben levő tündérpalotáját, de talán senki jobban, mint az »otthon maradt« korosabb falusi leány.

Férjhezmenni: ez a felnőtt leány ábrándjainak egyetlen tárgya, szívének legfőbb óhaja, kívánsága. Akad ugyan olyan, ki végső kétségbeesésében, hogy szíve választottjái nem lehetett, felkiált: »Nem megyek férjhez!« De ilyenkor azonnal hallja az egyszeri szigorú szülőnek makacs leányához intézett lesújtó parancsszavát, mely azóta szólás-mondássá vált: »Ki veled, mert te olyan kenyér vagy a háznál, melyet nem lehet használni!«

Önkényt, minden befolyástól menten alig mond le egy leány is a nő legmagasztosabb hivatásáról. Gazdag, szegény egyaránt áhítzik főkötő, családi öröm s boldogság után. Egyiknek kedvez a szerencse, a másiknak nem. A gazdag szinte biztosítva látja menyasszonyi koszorúját, a szegény csak álmodni

képviselőházban történik. Tudnia kell a választóközönségnek, hogyan és mit tesznek bizalmának letéteményesei. Ismernie kell különösen teljes nyíltsággal azon férfiak tevékenységét, kiket azért küldött föl, hogy a magyar szabadságot sírjából életre hozzák, a nép jogait megvédjék, a haza függetlenségét kivívják.

Bizony mondjuk, ebből a mostani utvesztőből nincs más menekvés, mint a képviselőház feloszlatása. Itéljen a nép! Ha szennyes vizeken víz is keresztül a nemzeti közvélemény hajójának utja, ha az erőszak zátonyokat épít is eléje, ha vérben áztatják is meg a sok fertőző hazugságot, történjék bármi, mi bízva bízunk abban, hogy ez a nehéz harc új korszakot teremt és a politikai élet megtisztul.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara ülése.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara f. hó 26-án tartotta meg a havi teljes ülését Szarvady Lajos elnöklete alatt. A gyűlés lefolyásáról a következő tudósítást adjuk:

Szarvady Lajos elnök megnyitván az ülést a kamara mindenekelőtt az elnöki jelentéseket tárgyalta. Azok sorában tudomásul vette egy szegedi érciparosnak 2300 koronával való állami segélyezését, s a kereskedelmi miniszter elvi döntését arról, hogy a malmok csuvarozása, ha csak a gabona megőrlés végett való átvételről van szó, nem esik megrendelés-gyűjtési tilalom alá.

Sajnálattal vette tudomásul a teljes ülés Tallián Béla leiratát, hogy a hivatali elődje által a kerületi házi- és népi ipari akciójának föllendítésére kilátásba helyezett tizezer koronát nem bocsát-

hatja a kamara rendelkezésére az exlex miatt.

Kulinyi Zsigmond titkár jelentést tett a kamarai iroda december havi és egész múlt évi tevékenységéről és tudomására hozta a teljes ülésnek, hogy a szegedi agyagipari tanfolyamon majdnem az összes szegedi mesterek, harmincketten vesznek részt és hogy *Baján* az ugyanily tanfolyam február 3 án kezdődik szintén az ottani agyagiparosok majdnem teljes számu részvételével.

Készséges támogatását ajánlotta föl a kamara a Hódmezővásárhelyen f. évben tartandó ipari és mezőgazdasági kiállítás rendezésénél.

A kamara kívánságához képest a kiállítás ipari része nem nagy költséggel létesítendő csarnokokban, hanem a főgimnázium díszes épületében és tornacsarnokában helyeztetik el és ezzel egyik lényeges költség elesvén, a nagyváros-hoz mindenkép méltónak tervezett ipari és mezőgazdasági kiállítás összes költsége mintegy 30000 korona keretében mozog, melyre a város és egyesületek hozzájárulása folytán már is 9000 korona fedezet áll rendelkezésre. A kamara még nem szavazta meg a maga hozzájárulását, mert annak főképp oly rendeltetést kell megjelölni, hogy az iparosok kiállításán való részvétele könnyítessék meg.

Véleményt mondott a teljes ülés a kereskedelemügyi miniszter kérdésére, hogy az üzletvezető alkalmazása mellett önállóan működő iparosok képesítést nem szerezhetnek olyképp, hogy egyidejűleg valamely más iparosnál tanoncul alkalmaztatják magukat, mert ez a törvény megkerülésére vezet.

A debreceni kamarának a hitelszövetkezeti visszaélések meggátolása és a gyümölcs-pálinka párlatok eszenciának gyakorlatban levő használata ellen tett föl-

terjesztéseit a kamara pártolni határozta. Azonkép pártoló fölterjesztést fogadott el a temesvári kamarának a cukor és szeszipar fejlesztése ügyében tett föllirátára.

A szocialisták ellen.

Írta: Schön Ödön.

Függetlenségi lap keretében, eltelve a függetlenségi eszmék hatalmas nagyságától, kénytelen vagyok oly ügyben tollat fogni, mely talán ezen eszmékkel nem látszik szoros összefüggésben lenni. De mélyebben vizsgálva indokolja e helyütt való felszólalásomat az, hogy a mai viszonyok és pártalakulások között a függetlenségi elvek állanak legközelebb a szocialista dogmákhoz, két sarkalatos fölvben egy és ugyanazon célért küzdenek, az általános titkos szövzeti jogért és a korlátlan gyülekezési jogért.

Legyen kicsi a keret, egy helyi lap kerete, legyen kicsi az erő, az én tollam ereje, mégis kényszerülve vagyok szólani, mert ha csak egy kis kavicsot dobtam is az óriás lába elé, megtettem kötelességemet.

Határtalan kicsinylésével az ember legszentebb jogának, a szabad gyülekezési jognak, a mindenható hatalomnak, az uralkodó hatalom birtoklásának elbizakodott tudatában a miniszterelnök rendeletet bocsájtott ki, melyben felhatalmazza a főispánok útján a rendőrkapitányokat, hogy a népgyűléseket mindazon a helyeken, ahol azok „a nép nyugalmát és békéjét megzavarják,” ily indokolással tiltsák be.

Ezzel a gyülekezési jog teljesen konfiskáltatott, a gyűlések megtartása teljesen a rendőrkapitányok vagy szolgál-

mer férjhezmeneteléről, s rendkívül boldog, ha egy kedve szerinti legény néha napján egy-egy szóra megállítja az utcán.

Mennyi lázas izgatottságban átélte nap, mennyi álmatlanságban eltöltött éj emészti a felnőtt leányt, csak ezért, mert tudni szeretné: mikor fog már férjhezmenni? Ki lesz a vőlegénye?

Minden gondolata, minden tette csak oda irányul, hogy egy férfiszívet megnyerjen. Ezért minden vásár- és ünnepnap hódító hadjáratot indít. Útiránya a templomig terjed és vissza, hazáig. Fegyverei: termete, ruhája, járása. A népdal szerint:

„A templomba megy a lány,
Kopog a csizmája;
Visszajövet vigan lép,
Suhog a ruhája.”

Ha aztán a megnyerő külsőhöz szép lelki tulajdonságok is járulnak, meg ha valami néz is rá, a győzelem biztos.

A szép és gazdag leányért rajong az egész legénysereg. Valamennyi tömjénez neki, mindegyik sovár epekedéssel tekint reá, és szeretne szerelmével dicsekedni, azonban ő nem igen osztogatja kegyeit, módjában van választani. Szíve legtitikosabb érzelmeit az ősrégi népdal fejezi ki:

„Haja, tyuhaja!
Szép leánynak sebaja!
Az asztalnál üldögélek,
Mogyorókat tördögélek;
Majd az ablak elé állok,
A babámra ottan várok,
Sötétpiros a pántlikám,
Csinos legény az én babám!”

Azt ajándékozta meg szíve legtisztább szerelmével, kiről reméli, hogy az élet rögzös pályáján hű, derék hitestársa, támasza lesz. Hogy aztán választottja méltó-e a kitüntetésre, a jövő mutatja meg.

A szegények azonban másként igyekeznek a legényre hatni. Így pl. némelyik leánynak főbüszkesége az ötlevelű lóhere, melyet, minthogy nagyon ritka, messze vidékről is szerez, és pruszlikjába varr, hogy egész nap szíve táján hordhassa. A néphit ugyanis ennek azt a bűvös erőt tulajdonítja, hogy amelyik leány magánál hordja, az meghódít minden legényt.

Egyik-másik meg büszke a hajára. Tudja, hogy dús hajfonata bámulatba ejt minden legényt, irigységet kelt minden leányban. Vigyáz is rá, mint a szeme fényére, hogy valahogy ki ne hulljon egy szál se, mert nem szeretné, hogy valaha ő rá is mondja valaki, amit a vén leányra mondanak: »Ennek a hajfonata már egészen összemegy!»

Mindegyik óvakodik attól, hogy olyat tegyen, ami a néphit szerint legkisebb akadályt is gördíthetne szíve legfőbb óhajának, vágyának elérése elé. Nincs az a hatalom, mely az egyszerű szép leányt rábírná, hogy legénynek kést adjon a kezébe, mert szentül meg van győződve, hogy ezzel elválna szerelmét. A világ minden kincseért nem tűzne fel gombostűvel bokrétát a legény kabátjára vagy kalapjára, mert azt gondolja, hogy szívet sebezne meg vele.

A fiatal leány irtózik attól, hogy özvegy

emberhez menjen nőül, mert a néphit azt tartja, hogy özvegy ember már nem tud oly forrón szeretni, mint a legény, mert annak csak fél szíve van, a másik felét első feleségének adta, ki azt magával vitte a sírba.

Idők folytán azonban a keserű tapasztalás megtanít nem egyet arra, hogy bizony egy ily »félszívű« ember oldala mellett is boldognak érezné magát, csak akadna egy. Mitsem törődik már ilyenkor az özvegy emberekre fogott gúnyos megjegyzéssel, melyet valaha ő is nem egyszer használt: »Ha az Úr Isten egy bolondot akar, özvegygyé tesz valakit.»

Beh sok is bánja már, hogy valamikor személyválogató volt! Nagyon szigorúan bűnhődnek érte! Mily elragadtatással simulna most akármelyik is annak oldalához, kinek szíve egykor csak érte dobogott, de ő büszkén kikosarazta! Az hű feleséget talált más- hol, és boldog lett; ez »otthon« maradt, és a föld legboldogtalanabb teremtménye.

Némelyik végtelen elkeseredésében még babonás szokásokhoz is fordul, csak hogy legalább egy »félszívű« ember megkönyörüljön rajta. Ha egy padra vagy étkezés előtt az asztalhoz ül, mindig azon van, hogy a sarokra kerüljön, mert ez a néphit szerint biztos jele annak, hogy özvegy ember felesége lesz. Ha hallja, hogy egy fiatal asszony haldoklik, azonnal elrejteti a mozsarat, melyben mákot törnek, hogy, ha majd a lélekharangot meghúzzák, ráülhessen. Nem is mozdul aztán onnan, míg a két verset el nem húzták az elköltözöttért, mert szentül hisz a

bírók önkényétől függ. A minister által előírt indokolással bármely gyűlés be-tiltható, mivel egy kis rosszakarattal bármelyikre rá lehet fogni, hogy a nép nyugalmát zavarja.

A miniszerelnök nyíltan hirdette, hogy rendelete a szocialisták ellen irányul, e népbolondítók, e bújtogatók ellen és kifejezte azon reményét, hogy e rendelet végrehajtása a szocializmus terjedésének gátat emel.

Tisza Kálmán is megkísérelé e rendeletet kiadni, de ekkor maga ellen látta felállani, mint egy embert, az ellenzék egész tábort. Tisza István szerencsésebb. Oly időben adja ki és indokolja rendeletét, midőn hatalmasabb szenvedélyek dobantják meg a honfiak keblét, midőn a nemzet minden hű fiának elő kell segíteni, hogy hazánk ezen áldatlan állapotból kimeneküljön. Ezt a nemes célt követi a függetlenségi párt, amidőn nem nyújt kezét a klerikalizmusnak, hogy a zavarosban minél kényelmesebben halászhasson. Nem volt szabad szavát felemelni e rendelet ellen erősebben, mert magasabb célok vezetnek és kell, hogy vezessék. De törvény nem válhatik majdan e rendeletből, sem a hivatalos hatalommal való visszaélések halmazának nem szabad bekövetkeznie.

Ha tisztább lesz a helyzet, ha elmúlnak a vészthozó fellegek, minden jobb érzésű képviselőnek fel kell szavát emelnie e brutális rendelet ellen. Kell, hogy az emberi jogokért való küzdelem a porondon találjon minden férfit, ki a nép javát a szívében viseli.

Az emberi jogokat kiterjeszteni, nem megszorítani kell. A gyülekezési jognak ezen elsikkasztása nem gyöngítheti a szocial-demokrata párt állását, nem állhat útjában e valódi, nemes emberi célok megvalósításának, mert kell, hogy eljőjön az idő, midőn ezek az elvek

általánossá válnak. Hiába itt a küzdelem, hiába a rendeletek tárháza, a világosságot elnyomni nem lehet. Tekintsünk vissza a reformáció történetére. A reformátorok máglyahalált, tanai terjesztői pedig örökös rabságot szenvedtek, és megtörték-e a reformációt? Nem, hatalmas, egészséges, életerős fa lett belőle.

Bánffy is küzdött a szocializmus ellen. Erőszakkal, igazság nélkül fogták el az agitátorokat, lefényképezték, mint a betörőket és kiutasították őket a fővárosból. S mi történt? Amint sokszorosították arcképeiket, úgy sokszorosították elveik követőit. Míg addig csak a fővárosban volt hatalmas szervezetük, aztán miután az agitátorok ki lettek utasítva és internálva az ország különböző helyein, elvetették ott is a magot és megalakultak a szocialis szervezetek az ország minden számottevő városában, minden megyéjében.

Ártott-e Bánffy erőszakossága a szocialistáknak? Csak egy pillanatra. Az ütéstől elkábultak, de azután annál hatalmasabban léptek fel, hirdelve a legszentebb emberi jogokat.

De a hatalmasok nem tanulnak, a pillanatnyi előnyért nem látnak tovább a holnapnál. És ez jól van így. Tiltsák be a népgyűléseket, szorítsák a csendőrök szuronyai közé a népet, az eszmét meg nem ölhetik. Fel fog támadni, ha százszor agyonlövök, ha száz fejét leütik, kétszáz nő helyette, a világosságot sötétséggel elfojtani nem lehet.

Az egész országban, mindenhol, minden hétre népgyűlést kell bejelenteni, minden határozatot minden forumon végig kell felebbezni. Ki unja meg hamarabb? Özönével jönnek a betiltások, jönni fognak a felebbezések is. Ezek az urak betiltani szeretnek, de dolgozni nem. És ha e harc csak egy pár hóig tart, a győzelem a gyengéké fog lenni.

A vén leány sorsa valóban sajnálatra méltó. Senkitől sincs nyugta. Soh'se tudja, ha kilép a házból, nem hall-e valami gunyolódó megjegyzést, és talán épen azoktól, kik valamikor körülrajongták, kik legjobban keresték bűvös-bájos mosolyát, ajkának igéző szavát. Meg is teszik a kópék! Nem tudják megállni, hogy, ha találkoznak vele, ne ingerkednének, s pajkosságból oda ne mondanák neki: »Te is elmulasztottál már néhány avatást!« Ha aztán a leány jogos felháborodásában nem marad adósuk, még azt is kénytelen eltűnni: »A vén leány még a boróka-cserjével is porbe száll.«

Igaz, hogy a szomorkodó vén leányt avval vigasztalják: »Majd csak megakad rajtad is valakinek a szeme!« vagy: »Valamint minden zsák kap madzagot, ha előbb nem, krumpliszédéskor, úgy te is kapsz majd valamikor férjet.« de ez a sovány vigasztalás a helyett, hogy behegesztené, még jobban felszakítja szíve vérző sebet.

Mit is tesz hát a szegény, ha már nem változtathat sorsán? Nem átkozza az aglegényeket, mint a városi vén kisasszonyok, mert hiszen faluhelyen az aglegény ritkaságszámba megy, hanem folytatja azt a gyógyítómódot, melyet eddig használt: reménykedik, és várja . . . a vőlegényt.

Elnyomni lehet, megszorítani lehet, de megfojtani nem lehet a jogokat. Tisztuljanak el a felhők Magyarország ege felett, ne bénítsák meg magasabb indokok a szabadelvű függetlenségi tábort és a szocialisták magok mellett fogják találni az egész hazafias függetlenségi pártot, de addig — küzdeni kell saját erőnkkel.

Felolvasás a „Hit, remény és szeretetről.”

Tartotta: **Lissák János.**

— 1904. jan. 17. —

Kedves Szülők!

Mélyen Tisztelt Hallgató Közönség!

Azon siker közetkeztében, amennyiben f. hó 10-én, vasárnap nagy számban jelentek meg fölolvásom meghallgatására, az ugyanakkor kinyilvánított óhajukhoz képest elhatároztam, hogy azt folytatni fogom a téli évadon át és a mai alkalommal a hit, remény és szeretet erényeiről fogok értekezni.

Lépten-nyomon tapasztaljuk, hogy némileg megfogyatkoztunk a hitben, elcsüggedtünk a reményben és nem ismerjük, nem ápoljuk a társasuláshoz annyira szükséges szeretetet; holott tudnunk kellene, hogy csak a tiszta erkölcs, a példás vallásosság biztosíthatja a gyermeknevelést, ez képezheti a családi, a társadalmi boldogulást, megelégedést, ez szolgálhat megdönthetetlen alapul a hon fönmaradásának.

A vallás-erkölcsiség magvát, legelső csiráját a szülők csepegtetik be a gyermekek fogékony szívébe azon igaz tudattól vezéreltetve, hogy aki nem hisz az Istenben, az a szülőknek, az embereknek sem fog hinni. De ne csupán szavakkal oktassuk gyermekeinket a vallásosságra, hanem mindenre nézve mi magunk járjunk elől jó példával, mert csak ez vonz, csak ez nevel, csak ennek lesz meg a hatása. Nem elég tehát az, hogy egyedül a gyermekek imádkozzanak, mi meg beszélgessünk, hanem szükséges, hogy mi is velük imádkozzunk. Milyen szép és eredményes eljárást követtek a régiak és a jelenben is teszik egyes szülők, akik este lefekvés előtt, és reggel felkelés után gyermekeikkel letérdelve adtak és adnak hálát az Istennek a vett jókért, és így könyörögtek áldásáért is.

Abból a régiek időből szól a következő eset is. Egy vidéki gazdag földbirtokos megszállt egy városi nagyobbszerű vendéglőben, ahol igen sokan szoktak volt értekezni. Ő az otthoni szokás szerint értekezés előtt és után *ist* is ájtatosan imádkozott. Ezt látván a távolabb ülők, nagy hahotában törtek ki és azt a megjegyzést tették idegen nyelven, hogy ez is a tizenharmadik század bugrisai közül való. A földbirtokos azonban értett a nyelvükön, de úgy tett, mintha mit sem értene, azért behívta a kocsisát, és így szólt hozzá: János! ettek-e a lovak? Igen is ettek, nagyságos Uram! Ittak-e? Ittak, nagyságos Uram! És imádkoztak-e? A kocsis bátran odaszólt, hogy a lovak sosem szoktak imádkozni. Ez a kijelentés azonnal elnémitotta a kacagást, és az élceskedők fővegeiket fogva gyorsan elpárologtak.

Hát bizony az imádkozás nagyon is szükséges, mert hálát fejleszt, hálára gerjeszt; de megjegyzem, hogy a gyermekekkel szemben az imádkozásnál is tartunk meg a közép utat. Azért tulságig sokat ne imádkoztassuk, nehogy ez a gyermekekre nézve unalmassá, közönyössé váljék és eszméit kapjanak tőle.

Vallásosság fejlesztése, ápolása céljából tartunk meg az ünnepeket, a vasárnapokat is úgy, ahogy az rendelve van. Tudniillik hat napon át dolgozzunk, a hetediket meg ünnepejük meg azzal, hogy a templomba menjünk, és ott lelkünk üdvösségéről elmélkedjünk. Ha gyermekeink ezeken a napokon a délutáni órákban játszani akarnak, engedjük meg azt, de mindig tudnunk kell, hogy hol? kikkel? és mit játszanak? A játszásra való könnyelmű eleresztgetésből, az azzal való nem törődésből már igen sok baj keletkezett, azért azt előrelátással elhárítani iparkodjunk. A serdülő ifjaink és leánya-

babonában, hogy e legfiatalabb özvegyember mihamar megkéri kezét.

Történjek meg aztán, hogy, mikor ünneplő ruhájában megjelenik az utcán, s a szoknyája hátul — az alján — véletlenül felhajtva maradt, valaki avval a szólás-mondással figyelmezteti a hibára: »Az özvegyember lóg (vagy: jár) utánad!« többé nem kételkedik e szavak igazságában.

Ha azonban mégis pártában marad, szíve mérhetetlen bánattal telik meg, ajka pedig ily szavakra fakad: »Nem lehet nagyobb csapás e földön, mint ha valaki vén leány marad!«

Sok könnyet ont a leány, ha látja, hogy barátnői egymásután kerülnek főkötő alá, és az ő számára nincs vőlegény sehol. Kimondhatatlan az ő fájdalma, ha azt kell megérnie, hogy a huga férjhez megy, őt pedig csak nyoszolyóleánynak szemelik ki. Szeretne a föld alá süllyedni szégyenében, mikor azt hallja: »A sarjut előbb kaszálják le, mint a szénát!« vagy: »A sarjut lekaszálják, a szénát pedig állni hagyják!«

A vén leány nem válogatós. Az aglegényért épúgy rajong, mint a fiatalért, az özvegyért úgy, mint a legényért. »Ha akkora férfi is, mint a kisujjam, csak vegyen el, örömet hozzámegegnek«, — szokta mondani.

Ha aztán valamelyik iránt egy fiatal legényke kezd érdeklődni, nincs boldogabb leány annál, és hogy az irigyek ne biztathassák sokáig a legényt: »Ne vedd el az anyádat!« gondja van rá, hogy mentől előbb hites urává tegye.



ink szórakozásairól is gondoskodhatunk úgy, hogy vagy otthoni körünkben olvasgassanak, beszélgessenek, illemesen tréfálgassanak, vagy pedig nyilvános helyen mulassanak, ahonnan az anyáknak sosem volna szabad hiányozniok, mert ők az igaz őrök a gyermekek erkölcsének és elsősorban ők a felelősök a hibákért, a botlásokért is.

A sors csapásai, a veszélyek özöne mellett, melyek közt élünk, melyek gyermekeinket fenyegetik, tanuljunk meg Istenben bízni és reményleni, mert aki Ő benne bíz az soha nem csalatkozik. Azért mégis ha baj ér bennünket, nyugodjunk meg az Isten akaratán és okuljunk, hogy a jövőben azt elháríthassuk. Sirással, jajgatással, káromkodással a bajt meg nem gyógyíthatván, azért ezt — különösen a szemérmetlen, ocsmány káromkodást — hagyjuk el már valahára, mert ez megfélekedés az Istenről, és romboló, ostoba beszéd mindenütt, de leginkább a családban és a gyermeknevelésben.

Hogy mennyire nem tud némely ember észszel élni, előlátó lenni, és reményleni, mutatja a következő eset.

Egy apa napról-napra halasztgatta házának tűz ellen való biztosítását, amiért szörnyen megbűnhődött, mert a háza — valószínűleg a cigarettázni elbujva tanuló fiainak vigyázatlansága folytán — kigyuladt és tisztára leégett a kéményen volt gólyafészekkel együtt. A család meglelt fosztva hajlékától, ruházatától, és nagy nyomornak nézett eléje, de mást nem tett, hanem csak a ház körül járt, sírt és jajgatott. De nem így tettek a gólyák. Azok már másnap hozzáfogtak fészüknek felépítéséhez, és néhány nap alatt készen is lettek vele.

A gólyák szorgalma, a felépített fészek intőjele volt a jajgató családnak, és midőn ezt felfogták és megértették, remény szállta meg sajnó szívüket. Azért abban hagyták a sirást, a tétlenséget; hozzáfogtak a munkához, és idővel az ő házuk is készen lett, melyet biztosítani siettek, és a cigarettázást a legszigorúban eltiltani törekedtek.

Egy másik eset, meg ez. Egy orvos sok pénzt keresett tudományával, és a fölösleges pénzt kölcsönbe adta egy kereskedőnek. De a kereskedő megbukott, és az orvos pénze odaveszett. Ezen csapás miatt az orvos nagyon szomorú, bánatos lett, és már a családjával, a betegeivel sem sokat törődött. Egyszer egymagában, amint ismét azt elveszett pénz után töprenkedett, mintha az Isten szavát hallotta volna, aki így szólt hozzá: Szegény fiú voltál, fölsegítettelek. Amit elvettem, vissza is adhatom. Miért búsulsz tehát? Erre az orvos megvigasztalódott, ismét reményleni kezdett, munkához látott, és boldogul élt.

Hát a szeretet dolgában hogy is vagyunk? Ahol a szülők szilárd hittől, biztos reménytől eltelve vannak, békés és példás egyetértésben élnek és korán becsepegtetik a szeretet tanait gyermekeik ártatlan szívébe, ahol azt a szülők és a tanítók karöltve feltékenyen őrzik és ápolják, ahol az anya végzetlen szeretettől áthatva és szent Ferencz édes anyjának szavait alkalmazva így szól gyermekeihez: inkább a koporsóban előttem halva szeretnék benneteket látni, mintsem hogy azt halljam, hogy bűnt követtetek el, ahol azonban a szigorú büntetés sem marad el, ha mégis bűnt követnének el: ott a szeretet kifejlődik a testvérek között, megmarad, állandósul a szülők iránt koporsójuk bezártáig, kihat az összes emberiségre, és érvényesül a haza iránt tartozó kötelességek buzgó teljesítésében.

Hazánk történelme számtalan magasztos példát tüntet föl azokról, kik a közszereteten kimagaslottak, de én ez alkalommal csak a következőket hozom fel: Szent Erzsébet, II. Endre magyar királynak leánya és Lottaringiai Lajos neje, aki bizonyára nagy szeretetben nevelődött, és nagy, vagyon mellett nagy szeretetet is örökölt, még éjjel is felkereste cipóival a szegényeket, hogy éhségüket csillapítsa. Szent György lovag a köpönyegének levágta a felét, és azzal takarta be a ruhátlanul didergő koldust stb. De meglehetünk vigasztalva, hogy a mai társadalom is nagyban fényeskedik a szeretet megnyilatkozásában. A folyton épülő lelenházak, árvaházak, menhelyek, kórházak stb., mind azt hirdetik, hogy nem halt ki közöttünk a sze-

retet, mert ismerjük kötelességünket. Ettől a kötelességtől áthatva legyünk mindnyájan saját körünkben is, és akkor a boldogulás révét el fogjuk érni.

Egy levélre.

— Arkóhoz —

Elöttem leveled, elmerengve nézem: . . .

Mindenik betűje, minden szava nékem,

Boldogság és öröm: az én üdvösségem . . .

Álmodozom ébren, a lelkem ölt szárnyat,

Derűs, boldog fénye elűz minden árnyat.

Teli reménységgel, áradozó kedvvel,

Éretted lobogó igaz szerelemmel . . .

— Lelki szemeimmel nézlek, újra látlak,

S szenvedélytől égve: szeretlek, imádlak!

Elmondtam már százszor, elmondom ezerszer,

Amíg az enyém lesz majd örökre egyszer.

Nevedet mindennapi imába foglalom:

— Áldja meg az Isten, az égi hatalom . . .

És áldja meg a mi tiszta szerelmünket,

Egymásért hevülő, dobogó szívünket!

Lelki szemeimmel látlak, újra látlak,

S szenvedélytől égve: szeretlek, imádlak!

Elöttem vagy ismét . . . boldogságtól égve,

Elmerengve nézek a tiszta kék égre,

S látom szép szemednek menyei sugárát:

Álmaim, reményim legerősebb várát . . .

Boldogságom, üdvöm nékem onnan ragyog

Mióta megláttam: rabja, rabja vagyok . . .

És rabja tenéked . . . nézlek, újra látlak!

S szenvedélytől égve, szeretlek, imádlak!

Elöttem vagy, látlak . . . a kis padon ülve,

Elmélázva, némán s az álmokat fűzve.

Kis kezed kezemben, rajtad csüngő szemmel,

Szívünkben lobogó igaz szerelemmel . . .

— Tova tűnő álmom, bűbajos kikelet,

Ringasd el a lelkem, de csak veled, veled.

Játszi szellő csókold, öleld feltve, lágyan

S maradj velem, maradj: ne üzd el a vágyam . . .

Súgjad a fülébe mondd, hogy újra látom

S szenvedélytől égve: szeretem, imádom . . .

Szívszakasztó válás, könyekbe fult bánat,

Sírt a lelkem úgy sírt, zokogott utánad . . .

De azok a könyek enyhülést adának,

Szomorúságomban megvigasztalának.

S áldom azt a percet, áldom azt az órát,

Amely elvezetett engemet tehozzád!

És áldalak téged . . . mindörökké áldlak:

Mindjobban szeretlek, mindjobban imádlak!

Lissák Kálmán.

Az ipartestület mulatsága.

Az ipartestület szokásos farsangi táncvigalma, mint minden évben, úgy az idén is sikerdús eredményről számolhat be; ily látogatottsággal eddig bajai bál nem dicsekedhetett, ennyi jó kedv nem bontotta még szárnyait az idej farsangban, ennyi szép viruló leány arc nem mosolygott az idej karneválon . . .

Czernay Imre ipartestületi elnököt illeti elsősorban elismerés a lezajlott mulatság páratlan sikereért, az ő buzgó fáradozása érzett ki a rendezés minden pházisából.

A táncvigalmat két egyfelvonásos vigjáték előzte meg, az első: »A váróteremben« című, amelynek voltaképen két szereplője Buday

Irenke (Margit) és Purda Gyula (Csegei) viték a darabot. Elsőben Buday Irén kisasszonyról szólva őszinte meglepetésünknek adhatunk igaz kifejezést. Annyi intelligenciát tapasztaltunk játékában, amennyi egy hivatásos kezdő színésznőnek is dicséretére válhatik. E mellett elegancia minden mozdulatában, kitűnő hangsúlyozás, minden kiejtett szavában. Büszke lehet arra a végtelen elismerésre, melyben a közönség részesítette. Partnere Purda Gyula úr is mindenben iparkodott szerepének hatásait kiaknázni és derekas ambícióval ezt sikeresen el is érte. A pincér szerepében Csatlós Béla ur jeleskedett.

Ezt a vígjátékot »Az első férj« című apróság követte. Arzenie szerepében Köbling Berta kisasszony nyújtott kiváló alakítást. A házastós idegeskedő asszonyt élethű vonásokkal ábrázolta.

Juliett Ziech Böske k. a. a tőle már megszokott pajzánul kedves, eleven játékával adta. Igaz elismerés illeti meg minden ízében jeles alakításaért.

Loób József úr Bonin szerepében tünt ki előnyösen, Herpay Ernő úr (Blanchet) a második férj jámbor szerepébe jó tudott beleilleszkedni, Strabl István úr (Victor) szintén minden igényt kielégített.

Mindkét darab ügyes betanítása és rendezése Kovács Sándor úr buzgalmát dicséri.

A mindenben sikerült mulatság, melyen a bajai társadalom több előkelősége, köztük első sorban Dr. Reich Aladár orsz. képviselő is jelen volt, csak a reggeli órákban ért véget.

HIREK.

Pichler Győző meghalt. A képviselőház egyik népszerű tagja, Pichler Győző január hó 28-án Bécsben, a Grand Hotelben meghalt. Pichler hosszabb idő óta betegeskedett. Gyógyítás végett a napokban utazott föl Bécsbe, s onnan akart Bécsből Kórfúba utazni, a bécsi tanárok tanácsára. A hirtelen halál reggelizés előtt érte. Még mielőtt megkezdhetné volna reggelijét, a szívszélhúdés megölte. Holttestére a szálloda alkalmazottja akadt. Holttestét kiszállították az Allgemeines Krankenhausba. Pichler Győző mint ujságíró kezdte meg nyilvános szereplését. Mint riporter feltűnést keltett már különösen politikai riportjaival. Az »Egyetértés«-nek volt ekkor belső dolgozótársa. Képviselőnek Kölesden 1896-ban választották meg országgyűlési képviselőnek és pedig igazán egy krajcár nélkül. Megválasztása után is mindvégig képes volt megtartani népszerűségét úgy, hogy a mult választásoknál is biztosnak érezhette magát. Rövid országgyűlési szereplését ismertetni fölösleges. Hiszen olyan markans volt ez, hogy mindenkinek figyelmét felhívta. Halála városunkban is, amelynek egy ízben szeretett vendége volt, általános részvétet keltett.

Kinevezés. A szegedi kir. tábla elnöke Bárd Béla jogszigorlót, díjtalan joggyakornokká nevezte ki és a bajai kir. járásbirósághoz osztotta be.

Bács-Madaras plébánosává az érsek Novák Ferencz báth-monostori plébánost nevezte ki.

A kath. Klerus köréből. Gozon István jankováczi káplán Báthmonostorra adminisztrátorrá, Hirka Balázs topolyai káplán Szabadkára hitoktatónak, Szalay Károly madarasi káplán hasonló minőségben Jankovára nevezettek ki.

Uj ügyészi megbizott. Az igazságügyminiszter dr. Dávid Arthur bács-almási ügyvédjelöltet, az ottani társadalom egyik kedvelt, szimpatikus tagját az ottani járásbirósághoz ügyészi megbizottá nevezte ki.

A bajai Casino f. hó 26-án sikerült táncestélyt rendezett.

Az Országos Állatvédő-egylet bajai fiókjának alapszabályai jóváhagyattak.

Uj műutat fog a vármegye építtetni, amelynek kiindulási pontja Baja lesz és Józsefháza pusztá, Csávoly és Felső-Szent-Iván községeken vezet keresztül. Mint értesülünk, az új műut építéséhez már a kora tavasszal hozzá is fognak.

A bácsalmási korcsolyázó egylet f. é. február hó 1-én a Casino termeiben táncestélyt rendez, melynek sikerén Koller Oszkár egyleti elnök buzgólkodik.

Felolvasás. Lissák János városi tanító holnap (vasárnap) folytatja népszerű felolvasásait. A holnap tartandó értekezés tárgya a *baromfiitenyésztés* lesz.

Halálozás. Grünwald Salamon bajai kereskedő f. hó 24-én, délután 2 $\frac{1}{2}$ órakor, életének 83-ik és boldog házasságának 50-ik évében, hosszabb szenvedés után elhunyt. A megboldogultnak hült tetemét f. hó 26-án délután 3 órakor kísérték az izr. sírkertbe nyugalomra nagy részvét mellett.

A helybeli kath. főgymnasium Rákócyné ünnepélyét az intézet közbejött bezárása miatt február 7-én d. u. 4 órakor fogja megtartani.

Közgyűlés. A »Bajai Kölcsonös Segélyző-Egylet« f. évi február hó 7-én délelőtt 9 órakor az intézet saját helyiségében tartja évi rendes közgyűlést.

A bajai ipartestület 1904. évi január hó 23-án színelőadással egybekötött táncmulatsága alkalmával szívesek voltak felülfizetni: Nagys. Dr. Reich Aaladar 20 kor., Preimayer Pál 10 kor., Somogyi Emil 6 kor., Dr. Makray László, Dr. Koller Imée, Reich Farkas Fiai, Zweig Mór, Grünhut Gábor vend. 5—5 kor., özv. Reich Bernátné, Weidinger D., Weidinger Gyula, Fischer Béla, Reich Vidor, Nánay Lajos 4—4 kor., Zich Henrik, Rosenfeld Albert 3—3 kor., Weidinger Benőné, özv. Trapli Ferencné, Limperger Istvánné, Budai István, Drescher Gyula, Demetrovits Emil, Dr. Szirmai Vidor, Dr. Kelemen József, Pock Károly, Salamon Sándor, Fischer Adolf, Nagy Péter, Klein Ferencz, Dervaderits Illés 2—2 kor., Dr. Róna Dezső, Kovács Márton 160—160 kor., Utry Pál, Tinusz Istvánné, Spitzer Hermanné, Bálint József, Bankhardt Lajos, Schneider Gábor, Tinusz István, Bálint Gyula, Szatmáry Lajos, ifj. Nánay Lajos, Nehr István, Nánay Aurél, Berta József, Halpauer Endre, Jónicz Ernő, Kapeller Rezső, ifj. Köbling Ferencz, Müller János, Steiner Jenő, Róth Pál, Masirovits Milán, Suhajda János, Herpai Ernő, Beiszter Miklós, Topál Flórián, Lagner Béla, Lengyel Béla, Klein Adolf, Huber Károly, Manhold Dezső, Osztheimer Mátyás, Dobzai Elek, Szeile Ferenc, Schermann Jenő 1—1 kor., Budai Ferenc, N. N. 40—40 fill., mely összegekért fogadják az előljáróság nevében is hálás köszönetünket.

Czernay Imre, ipt. elnök.

Jótekonyság. Drescher Gyula és Lajos urak 1—1 ipartestületi házrészvényjegyet, felülfizetéképen visszaadtak.

A „bajai izr. nőegylet“ folyó évi február hó 6-án a »Nemzeti Szálloda« összes termeiben a helybeli szegények felségélyezésére műkedvelő előadással egybekötött táncestélyt rendez, melyre a t. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépti-jegy személyenként 2 korona. Jegyek előre válthatók: Reich Bernát, Fischer Pál és Fischer Béla urak kereskedésében. Kezdetre pontban 8 órakor este. Felülfizetéseket köszönettel fogadjuk. Színre kerül: »Durand és Durand.« Bohózat 3 felvonásban. Irták: M. Ordoneau és A. Valabreque. Fordította: Kürthy Emil. személyek: Coquardier Szász János úr. Durand Albert fűszeres Dr. Hetényi Pál úr. Louise neje Coquardier leánya Rotschild Zsigmondné úrnő. Durand Albert ügyvéd Schön Ödön úr. Javonon magánzó Szirmai Jenő úr. Barbatier törvényszéki szolga Dr. Róna Dezső úr. Charvet szolga Durand ügyvédnél. Theodore segéd Durand fűszeresnél Dr. Freund József De la Haute-Tourellené Dr. Koller Imréné úrnő. Irma, leánya Reich Vidorné úrnő. Paquerette Wiesel Dávidné úrnő. Clarisse cseléd Du-

rand fűszeresnél Pollák Illésné úrnő. Államügyész. * Törvényszéki elnök. * Az előadást rendezi: Dr. Herman Adolf úr.

Jótekonny adomány. *Latinovits* János ügyvéd — mint azelőtt — úgy az idén is 10 koronát adományozott helybeli elagott 48-as honvédeink fölségélyezésére; mely jótekonny-ságát ezuton köszöni meg a bizottság.

Főgymnasiumunkban az előadásokat »nyolc« napra beszüntették, mert a növendékek között néhány járványszerű megbetegedés történt.

Bucsuzó. A bajai m. kir. áll. kertmunkásiskola Lőcsére áthelyezett hallgatói nevében *Ferenczi Fratinics* Endre a következő sorokat küldte be hozzánk: »A helybeli m. kir. áll. kertmunkásiskola Lőcsére áthelyezett másodéves kertészgyakornokai ezuton is hálás köszönetüket nyilvánítják Baja város közönségének, sajtójának az irányukban gyakorolt meleg érdeklődésért. A szíves fogadtatásra, mindenkor hálásan fognak emlékezni és kívánják, hogy 1912. évben tartandó tízéves találkozásukkor a várost még szebbnek, kedvesebbnek találják. A másodéves kertészgyakornokok nevében *Ferenczi Fratinics* Endre elnök«

Névmagyarosításunk ügyében utolsó jelentésünk óta a következők történtek. Nevök megmagyarosítása végett jelentkeztek Maximovics György (család), Svraka Mátyás (cs), Svraka József (cs), Kobelrausch János, Schön Miklós, Schön Lajos Pál, Roth P. Fülöp, Lagner Gyula, Lagner Béla, Lagner Andor, Schrinner Dezső, Gyurákovics István, Gerencsics Gyula, Prokob Márton, Hintersichr József, Frech Ferenc. Miheller Gyula (cs), Fischer Dániel, Csapanda József, Dörr Gusztáv, Tebert Lőrinc, Meszner Béla (cs), Budinác Sándor, Singer Mór, Singer Kálmán, Rosenfeld Dávid, Singer Izidor, Schwarz Márton Manó, Pudler Zsigmond, Weisz Miksa, Hornyák Ferenc. Fischhof Samu, Beck Jenő, Beck Sándor, Löbl Mór, Ripp Ignác, Huber Károly, Jerkovicz Ferenc (cs), Hernya Sándor, Delibok János, Kolompár János. — Ellenben Dujmovics Károly visszalépett ezen szándékától.

Gazdasági előadások Zomborban. Vették a következő sorokat: »Az »Országos Magyar Gazdasági Egyesület« a földművelésügyi miniszter úrnak felhívása és segélyezése folytán, a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségével, karöltve a Bács-Bodrog vármegyei Gazdasági Egyesülettel, a debreceni m. kir. gazdasági tanintézet tanári karának közreműködése mellett 1904. évi február hó 13-án és 14-én Zomborban a vármegye-ház nagytermében magasabb színvonalon álló gazdasági előadások sorozatát rendez, vármegyénk gazdaközönsége számára, a következő tárgysorozattal:

1904. évi február hó 13-án, szombaton. 1) D. e. 9— $\frac{1}{2}$ 11 óráig: A jövedelmező gazdálkodás alapfeltételeiről. Előadó: Armándy János, tanár. 2) D. e. $\frac{1}{2}$ 11—12 óráig: Az újabb gazdasági gépekről. Előadó: Sporzon Pál, tanár. 3) D. e. 12—1 óráig: A sertések hizlalásáról. Előadó: Hajós István, tanár. 4) D. u. 3— $\frac{1}{2}$ 5 óráig: A komlótermésről. Előadó: Cséser Lajos, tanár. 5) D. e. 9— $\frac{1}{2}$ 11 óráig: A gümőkór elleni védekezés a Behring-féle eljárással. A fertőző betegségek elleni védekezésről általában. Előadó: Hajós István, tanár. 6) D. e. $\frac{1}{2}$ 11—12 óráig: A korai zöld takarmányok termeléséről. Előadó: Kerpely Kálmán, igazgató. 7) D. e. 12—1 óráig: A vetőmag tisztításáról, különös tekintettel a löherfojtó aranka kártételeire és irtására. Előadó: Jéhász Árpád, tanár. 8) D. u. 3—5 óráig: Egyéb közérdekű tárgyak esetleges megbeszélése.

Midőn ezt a tisztelt közönség tudomására hozom, felkérem mindazokat, kik ezen díjmentes előadásokon résztvenni óhajtanak, szíveskedjenek az egyesület tájékoztatása miatt ebbeli szándékukat f. évi február hó 4-ig velem tudatni. Baján, 1904. január hó 26. *Somogyi Emil*, mint Baja város állami gazdasági tudósítója.

Jeges fürdő. *Schmausz* Károly 4. polgári iskolai tanuló szerdán délután a Sugovicán szándékozott korcsolyázni. A pecérház fölött azonban a jég beszakadt alatta s nyakig elmerült, *Piszárovits* Mátyás és *Schein* Mátyás

fiuk kötelet dobtak Schmausznak, ki azt megfogta, és úgy húzták ki a vízből.

A honvéd huszárok által f. hó 6-án este bevett ablakok miatt a vizsgálat erélyesen folyik. A szegedi honvéd hadbírószág folyó hó 27. és 28-án hallgatta ki a városházán a káros feleket és tanúkat.

Ablakbeverések hete. *Milassin* Gyula késes legény f. hó 24-én mulatozás közben elverte a pénzét a legutolsó fillérig. Ez a körülmény azért volt kellemetlen reá nézve, mert a »Fő a bizalom«-hoz címzett vendéglő tulajdonosa egy deci bort sem akart addig hozni, amíg *Milassin* nem fizetett. »De hisz nem csak a színészeknek találták ki az előleget« — gondolkozott magában s hazament s vérben forgó szemekkel mondotta gazdájának, hogy adjon pénzt, mert baj lesz. Gazdája — *Osztheimer* Mátyás — ebbeli kérését azonban nem volt hajlandó teljesíteni, mifölött a részeg legény olyan dühbe jött, hogy az utcára rohanva nemcsak *Osztheimer*, hanem szomszédja *Gergely* Benő ablakait sorba beverte. Hanem megis adta az árát. Az ablakbeverési műveletre ugyanis alkalmasabb eszköz hiányában az öklét használta, miközben össze-vissza vagdalta magát.

Fébo Lajos sem igen maradt duhajkodás dolgában *Milassin* Gyula mögött. F. hó 25-én nyitott bicskával rontott mostohabátyja *Tóth* János lakásába, ahonnan első sorban is annak sógornőjét kizavarta, aztán pedig összetört, zúzott mindent, ami csak kezeügyébe került. De még ezzel sem elégedett meg, hanem a szekrényekből kidobálta a ruhákat, végig öntözte vízzel s aztán belegázolta a földes padlóba. Amikor ezzel is elkészült, beverte az összes ablakokat.

A huszár támadói. Megirtuk multkor hogy *Herr* János honvédhuzárt öt legény a Sugovica partján megtámadta és rettenetesen összeszurkálta. Megirtuk azt is, hogy ez ügyben pénteken kellett volna a bajai bíróságnál tárgyalásnak lenni. A tárgyalást azonban elhalasztott, mert orvosi pótvéleményre volt szükség. Ezen beérkezett pótvélemény szerint a sérülés 20 napon túl gyógyítható és így az ügy a szabadkai törvényszékhez tétetett.

A gyurityi hős. Lakatos Márton a neve a gyurityi hősnek. Lakatos koma valószínűleg több adag szesz magába szedése után kirohant az utcára, és elkezdett jobbra-balra lövöldözni. A falu csendes népe a szokatlan puffogások hallatára kiszaladt az utcára és kérte Lakatost, hogy az isten szerelmére tegye félre a gyilkos szerszámot, és ne mulasson a lövöldözéssel. Lakatos uram látva a sok megriadt asszonynepet, hősi pózba vágta magát, és harsány hangon kijelentette, hogy aki azonnal el nem távozik, azt igarmatlanul lepuffantja. Mikor azonban hallotta, hogy jönnek a rendőr bácsik, elment a nagy bátorsága és úgy elillant, hogy talán még ma sem lehet megtalálni. Ezen hősi megfutamodás azonban aligha segít rajta, mert a bajai bíróságnál megindították ellene az eljárást közsend elleni kihágás vétsége miatt.

Kérelem. A Zomborban eddig rendezett táncmulatságok alkalmával meghonosodott meghívási rendszer arra a tapasztalatra vezetett, hogy dacára annak, hogy immár körülbelül 2000 meghívó megy a vidékre mégis mindig van tévedés, kihagyás, mulasztás a leggondosabb figyelem mellett is, és ebből eredő panasz, szemrehányás és méltatlankodás. A zombori jurista bál rendezősége ezen a tapasztalaton okulva, különös figyelemmel arra, hogy neki, az egész megye jogász közönsége iránti tekintetből, még sokkal több meghívót kellene kibocsátania, és még sokkal több tévedés és mellőzés merülhetne föl, — hogy senkit meg ne sérthessen és ki ne hagyasson, azt határozta el, hogy a vidékre mindenkinek küld meghívót, aki erre igényt tart és ebbeli óhajtatását a rendezőség elnökével *Pribil* Ernővel, vagy az alulírt titkárral közli. Más senkinek. Kérünk tehát mindenkit, aki a zombori juristából iránt érdeklődik, azt látogatásával megtesteltetni szándékozik és meghívóra igényt tart, hogy ezen kívánságát velünk közölni méltóztassék, és mi azonnal elküldjük a meghívót. Zombor, 1904. január 23. Teljes tisztelettel *Dr. Pataj* Sándor a zombori juristából rendezőségének titkára.

A „Bajai Általános Ipari Munkás-Önképző Egylet“ saját »könyvtár-alapja« javára február 7-én, a »Bárany Szálloda« összes termeiben dal- és szavalattal egybekötött jótékonyzéli tánczestélyt rendez, melyre a t. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Kezdeté este 8 órakor. Helyárok: I. hely 1 kor. 50 fill. II. hely 1 kor. Földszinti állóhely 60 fill. Karzati ülőhely 40 fillér. Karzati állóhely 20 fillér. — Az esti pénztárnál minden jegy (karzati állóhely kivételével) 20 fillérral drágább. Jegyek előre válthatók ifj. Pock József kereskedésében. (Főtér.) Felülfizetéseket köszönettel fogadnak és hirlapilag nyugtáznak. Műsor: »Ünnepi beszéd«. Tartja a budapesti szónok. »Fel bős harcra.« Éneklé az egyleti dalárda. »Ébresztő.« Csizmadia Sándortól. Szavalja Börzsönyi János. »Tűz a gyárban.« Adá Negritől. Szavalja Spitzer Frigyes. »Munkás himnusz.« Éneklé az egyleti dalárda. »Márczius.« Csizmadia Sándortól. Szavalja Jung Jakab. »Proletárokhöz.« Migrától. Szavalja Fábik József. »Marseillaisse.« Éneklé az egyleti dalárda. Monolog. »Mihászna Flórián kalandjai.« Előadja Tóth Károly K.

Boldizsár, a hős. Matkovics András egy éves önkéntes baka karácsony ünnepére hazament látogatába Szántovára. Az ünnep másnapján, a falu intelligenciájával együtt ült a nagykorcsmában és iddógált. Egyszerre csak betoppan Pucz Boldizsár és kijelentette, hogy agyonlövi az uri katonát. Hogy szavainak nagyobb nyomaték a legyen, haza futott, magához vette a puskáját és azzal a koresma ablakán belélt. Egyéb baj nem történt, minthogy két ablakot bezuzott s néhány embernek inába kergette a bátorságot. Bátorság dolgában a hős Boldizsár sem állott valami fényesen, mert a nagy durranástól rosszul lett, hogy haza kellett sietnie. A napokban megtartott tárgyaláson Hetényi bíró a lövöldöző Boldizsárt 8 napi elzárásra és 40 korona pénzbírságra ítélte, a puskát pedig elkobozta.

Hölgyek öröme! Legjobb szer az egész világon a bajai Dr. Lehman arckenőcs, mely pár napi használat után megifjítja az arcot eltávolít redőket, szeplőt, májfoltot, bőrtátkát (Mitesser.) Egy tégely ára 1 korona, csak nevem és arképemmel ellátott tégelyt fogadjunk el! **Gyarmati Emil** városi gyógyszerháza a Szent-Háromsághoz Baján.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Myosotis és társának Szabadkán. Nagysádtokat ezennel munkatársaink sorába iktatjuk. Ezt annál is inkább örömmel tesszük, mert a szerény Myosotis álnév alatt egy bájos arcú bajai földinket sejtjük. Kéziratokkal ugyan csudamódon el vagyunk látva, mindazonáltal rajta leszünk, hogy a beküldött tárcáknak mielőbb sorát ejtsük.

L. K. Budapest. Előre is köszönjük. Csak kérjük, hogy ígéretét beváltani sziveskedjék.

Mimosa. Japánba való. Mi nem használhatjuk.

NYILT TÉR

Ezen rovat alatt közlöttekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Alulírott van szerencsém a t. c. közönség figyelmét felhívni arra a körülményre, miszerint **házak és földek vételét és eladását** valamint bérbevételét és bérbeadását közvetítem. Bátorokodom a t. közönségnek e tekintetben szolgálataimat felajánlani.

Megjegyezni kívánom, hogy megbízatásaimat a legmesszebbmenő pontossággal szoktam elintézni, minél fogva tisztelettel kérem a t. közönséget, hogy szolgálataimat igénybe venni méltóztassék

kiváló tisztelettel

Taubner Fülöp

ügynök

1-1

Jó karban levő

SZÖLLŐ

(a vancagai dűlőben) **eladó.** Bővebb felvilágosítással szolgál: **özv. Gludovátz Ferenczné.** (Gróf Zichy Bódog-utca.) 3-1

Legtökéletesebb írógép az

„ADLER“

Legnagyobb átütő képesség! **♣ Azonnal és folyton látható irás! ♣ Bevezetve a legelőkelőbb helyeken!**

Majna-Frankfurti

Magyarországi vezérképviselőt:

gyártmány.

JOHN REZSŐ Budapest VI Révay-utca 14

BAJÁN képviseli: **HALÁSZ BÉLA.**

Van szerencsém a n. é. közönségnek b. tudomására hozni, miszerint folyó évi január 15-én **Baján, Tóth Kálmán-tér 6. szám alatt**

hangszer-üzletet és javító-műhelyt

nyitottam, melyben mindennemű vonós, fa- és rézfúvó hangszerek kaphatók, valamint bármily rossz állapotban lévő hangszerek akkép javíttatnak meg, hogy azok nemcsak külsejükre, hanem hangjukra nézve is megtartják eredetiségüket.

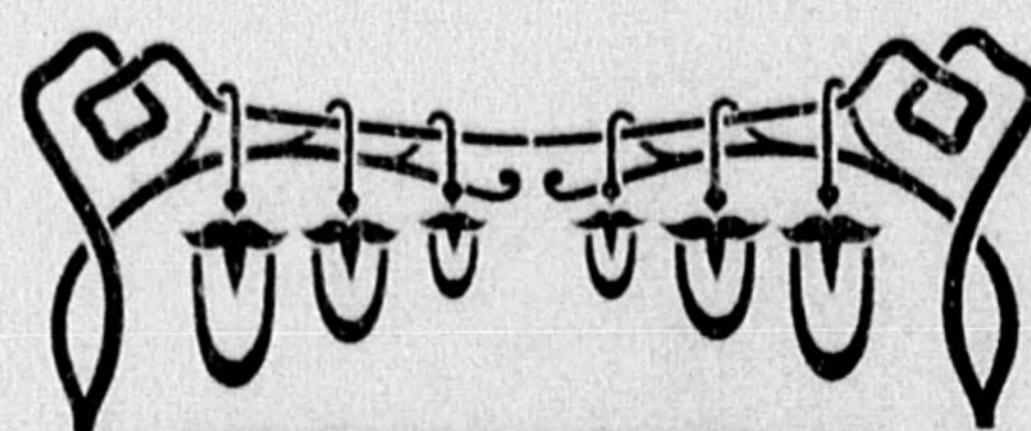
Azonkívül nálam a különböző hangszerekhez tartozó kellékek, valamint mindennemű bel- és külföldi, úgyszintén saját gyártmányú fonott húrok a legjutányosabb árban kaphatók.

Becsés pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

WIHNALEK FERENCZ,

mű-hangszer-készítő.

3-2



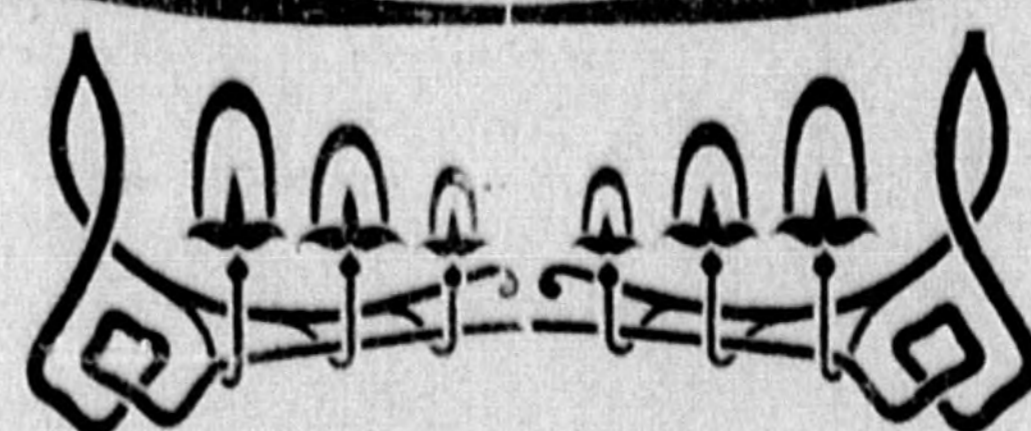
ZONGORÁK,

CIMBALMOK,

HEGEDŰK,

csakis első rangú gyártmányok

Wagner Antalnál Baján.





Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség b. tudomására juttatni, hogy az eddig a Juray-féle házban volt

cipő-kereskedésemet

a vele tőzsomszédos, ezelőtt Wagner Antal könyvkereskedő által bírt üzlet-helyiségbe helyeztem át Kereskedésemet ezzel az alkalommal úgy férfi, mint női-divat áru-cikkkel, nemkülönben rövid-árúkkal bővítettem ki, s így abban a helyzetben vagyok, hogy a t. című közönségnek e tekintetben is szolgálatára állhatok.

További szíves pártfogásért esedezve, maradtam kitűnő tisztelettel

3-2

Mittler Izidor.



5 koronáért

küldök 4 és fél kiló (kb. 50 db) kevésbé megsérült — finom, enyhe

pipere-szappant

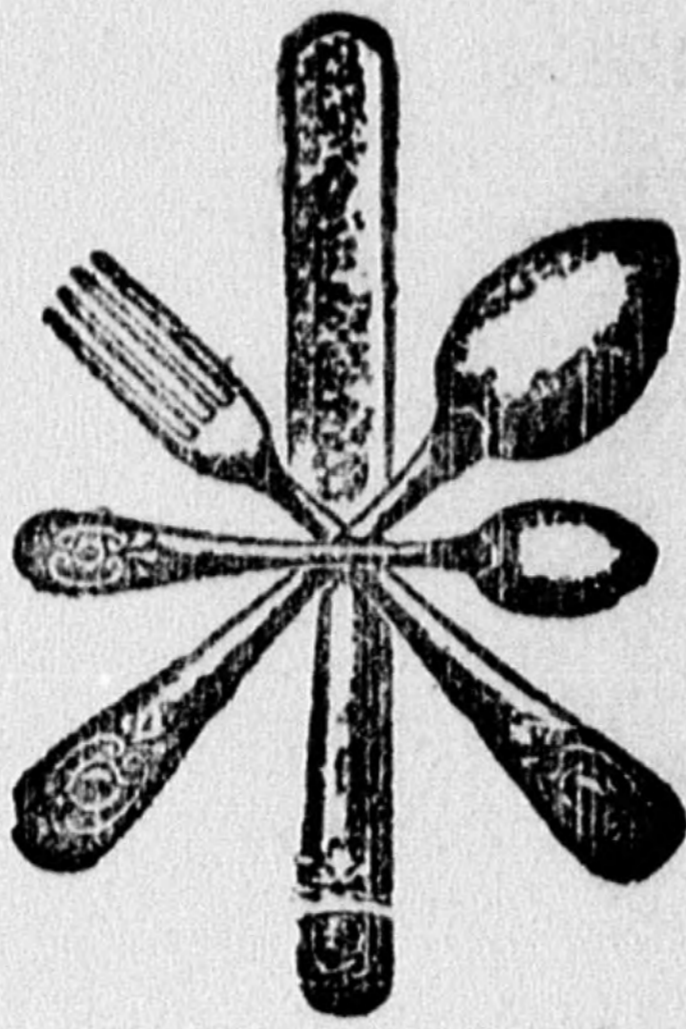
rózsa, liliumtej, orgona, ibolya, jászmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva. A pénz előleges beküldése esetén vagy utánvétellel küldi

Denker J. Hernád-u. 54.

10-4



Egy háztartási mérleg **ingyen!**



Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét túlhalmozott raktáromból világhírű kiválóságukért általánosan kedvelt

mexikói ezüst árúimat

és pedig:

- 6 darab mexikói ezüst asztali kést,
- 6 » » » evővillát,
- 6 » » » evőkanalat,
- 12 » » » kávéskanalat,
- 6 » kiváló dessertkést,
- 6 » » dessertvillát,
- 1 » mex. ezüst levesmerítő kanalat,
- 1 » » » tejmerítőt,
- 2 » eleg. szalon asztali gyertyatartót

46 darab összesen csak 6 frt 50 krajcár.

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképen egy szavatosság mellett pontosan működő 12 $\frac{1}{2}$ kiló hordképességű háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságáért és kiváló minőségéért 23 évi jótállást vállalok.

Szétküldés a pénz előleges megküldése esetén, vagy utánvétellel történik az európai raktárból.

Denker József

központi forgalmi áruháza
BUDAPEST, Hernád-u. 54. 10-3



3 frt 40 kr.

utánvétellel egy vég szepességi vászon, 6 teljes férfi vagy női ingre 90 cm. széles kitűnő minőségben, 5 évi jótállással, — számos elismerés.

4 frt 50 kr.

utánvétellel egy elegáns férfi öltönyre 3 mtr divatos szövet egy elegáns férfi öltönyre tetszés szerinti színben kapható DENKER JÓZSEF-nél BUDAPEST.

VII, Hernád-u. 54. 10-4

LEGJOBB a dr. Forti-féle

SEBTAPASZ.

Még eddig semmiféle tapasz nem érte el ennek a jó hatását!

Forti László eredeti gyártmánya.

Rendkívüli gyógy- és fájdalomcsillapító hatása mindennemű sebeknél, égéseknél, daganatoknál stb. Azonnal csillapítja a fájdalmat, oszlatja a daganatot és rögtön gyógyítja a sebet anélkül, hogy vágni kellene. A női emlőgyulladásnál biztos eredménnyel alkalmaztatik. Ára 2 kor., kisebb 1 kor. és a legkisebb 70 fillér. Kapható a gyárban, Forti László Budapest, II. ker. Iskola-utca 24. szám és a főraktárban Budapest, Török József győgtárában, Király-u. 12, valamint Budapestben minden és a vidéken a nevezetesebb győgtárakban.

Az eredeti dr Forti-féle sebtapasz külső csomagolásán, mely F. L. betűvel van lepecsételve, az itt is látható védjegyet, sajátkezű aláírását a budapesti kereskedelmi és iparkamara 6080/1899 sz. végzésével megerősítette.

A számtalan értéktelen és ártalmas utánzatok arra indítottak, miszerint az utánzó ellen a törvényes lépéseket megtegyem és ezek alapján a budapesti büntető kir. járásbíróság 1899. június 30-án kelt B. XI/2. számú végzésével a tapasz hamisítóját, Fort Györgyöt, a tapasz további készítésétől szigorúan eltiltotta és eltiltette.



Forti László

10-10



Feltűnő ujdonság!

DELICE

— Minden hirdetés felesleges.

A dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

Legjobb valódi francia szivar-kapapír és szivarkahüvely kapható az ország minden különlegességi árúdjában.



Hirdetések

felvételnek

a kiadó-

hivatalban.

● ● Pártoljuk a honi ipart! ● ●

A legjobb

Iro ténák „STELLA” védjeggyel

Másolható ténák „STELLA”

Szines ténák „STELLA”

Tusoldat „STELLA” védjeggyel

készülnek a „STELLA” vegyészeti gyárban

— B U D A P E S T E N. —

Főraktár:

Ifj. WAGNER ANTAL papirkereskedésében

— ● B A J A. ● —

● ● Pártoljuk a honi ipart! ● ●

52-35

VAGYON. **A „bajai kölcsönös segélyző-egylet” vagyon-mérlege az 1903. évről.** TELLER.

Kézpénz	11121	22	1898. évtársulat beiratás-dij-számla	4592	—
Kezességi kötvények	451484	02	1899. » » »	5088	—
Magán kötvények	363397	12	1900. » » »	4632	—
Jelzálogos kötelezők	292759	70	1901. » » »	5240	—
1898. évtársulat végleszámlása	422000	—	1902. » » »	6160	—
Ezek kamataiban	10679	45	1903. » » »	6960	—
Kisbirtokosok földhitelintézete	2000	—	1898. évtársulat hetibefizetés számla	358176	—
Intézeti ház	30000	—	1899. » » »	310032	—
Hátralékos kamatok	16691	21	1900. » » »	227822	—
Hátralékos hetibefizetések	7598	—	1901. » » »	190925	—
Pótlékok	380	60	1902. » » »	148957	—
Nyomatványok	207	40	1903. » » »	81408	—
Felszerelés	1011	55	Előre bevett kamatok	3966	97
			Tartalék-alap	52800	28
			Nyugdíj-alap	37381	20
			1898. évtársulat 1898—1902. kamat	38.48	44175 04
			1899. » 1899—1902. »	24.12	30680 64
			1900. » 1900—1902. »	13.30	15401 40
			1901. » 1901—1902. »	5.76	7545 60
			1902. » —1902. »	1.48	2279 20
			1898. évtársulat 1148 betéteinek 1903. kamatai	17.10	19630 80
			1899. » 1272 » 1903. »	12.96	16485 12
			1900. » 1158 » 1903. »	9.92	11487 36
			1901. » 1310 » 1903. »	6.80	8908 —
			1902. » 1540 » 1903. »	4.—	6160 —
			1903. » 1740 » 1903. »	1.40	2436 —
			Oszthatlan kamat	—	66
	1609330	27		1609330	27

VESZTESÉG.

Nyeremény- és veszteség számla.

NYEREMÉNY.

Kezelési költségek	10480		Kamat áthozat a múlt évről	9	49
Üzleti költségek	4037	30	Kamatok	80501	72
Jótekonycélok	400		Késedelmi illetékek	1894	62
Adó	3156	79	Átíratási díjak	96	
Nyomatványok felhasználása	207	41	Házjövedelem	1000	—
Felszerelés avulásért	112	39			
A 6 évtársulat kamatai	65107	28			
Oszthatlan kamat	—	66			
	83501	83		83501	83

Pénztár forgalom: 3.260.140 korona 85 fillér.

Baján, 1903. évi december 31-én.

Somogyi Emil s. k.
igazgató.

Nánay Lajos s. k.
aligazgató

Sziklai Zsigmond s. k.
főkönyvvezető

Fried Samu s. k.
pénztárnok

Jelen vagyon-mérleget, úgy a nyereség- és veszteség-számlát megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő bizottság:

Kollár Ágoston s. k.

Heller Richárd s. k.

Erdős Jakab s. k.

Tisztelt Közgyűlés!

A lefolyt 1903. évi üzleteredményt, vagyonmérleget, nyereség- és veszteség számlát van szerencsénk ezúttal bemutatni.

Intézetünk fennállásának 36. évét következő eredménnyel zárjuk le és pedig: A 6 évtársulatnak 65107 korona 94 fillér nyereséget mutatunk ki. Zárszámadásunk szerint a kitüntetett eredmény a 6 év társulat között felosztott.

Az 1898-ik évben alakult társulat következőképen záratott le:

I. Alapítási díj 1 törzsbetét után	4 kor. — fill.	1148 törzsbetétre	4592.—
II. Törzsbetétenként 6 évi befizetés	312 » — »	1148 »	358176.—
III. Nyereség 6 évre	55 » 58 »	1148 »	63805.84
IV. 1904. január 1-től márczius 1-ig kamat	3 » 42 »	1148 »	3926.16

Osszesen: 375 kor. — fill. 1148 törzsbetétre 430500.—

A jelen évben felmutatott üzleti eredmény valamivel csekélyebb az 1902-ik évben elért üzleti eredménynél, mert intézetünk sem maradhatott megkímélve az általánosan uralkodó mostoha viszonyoktól. Ezek különösen az ipar és kereskedelem terén jelentkező pangásban, az el nem helyezhető tőkék nagy mérvű felszaporodásában és a kamatláb általános és tetemes leszállításában mutatkoztak — de ennek dacára az elért eredmény kielégítőnek mondható. A többi társulat nyereségyrésze zárszámadásunkban található.

Kötvény- és egyéb tárgyaink teljesen biztosak. A tartalék alap 52800 kor. 28 fillt mutat fel, vagyis az előző évihez képest 2125 K 41 f emelkedés jelentkezik. A tiszti személyzetnek elismerésképp az igazgató-tanács 1230 K-t szavazott meg jutalomdíj címén. Ezen előadott jelentésünket elfogadni, jóváhagyni és a felmentvényt úgy az igazgató-tanács, mint a felügyelő-bizottságnak megadni kérjük.
Baján, 1904. évi január hó.

Az igazgatóság.